

Innst. S. nr. 131.

(1998-99)

Innstilling frå finanskomiteen om erstatningsutbetalinger under Garanti-Instituttet for Eksportkredits (GIEKs) særskilte garantiordning for investeringer i og eksport til SUS og Baltikum (SUS/Baltikum-ordningen).

St.prp. nr. 47 (1998-99).

Til Stortinget.

Samandrag

I St.prp. nr. 1 (1998-99) Nærings- og handelsdepartementet ble det varslet at det kan komme betydelige erstatningsutbetalinger under SUS/Baltikum-ordningen i årene framover.

GIEK må innfri en garanti på ca. 31,5 mill. kroner overfor garantimottaker Den norske Bank (DnB) for en eksportkredittgaranti gitt under SUS/Baltikum-ordningen. Garantien forfalt 29. januar 1999 til betaling til garantimottaker. Videre har GIEK i en annen sak et erstatningsansvar på ca. 35 mill. kroner. Av dette må halvparten, ca. 17,5 mill. kroner, innfris overfor garantimottaker Kreditkassen med forfall 4. april 1999. Andre forfall i sistnevnte sak er 9. august 1999. Begge sakene gjelder garantier for eksport av norsk skipsutstyr til Russland.

Til sammen utgjør de to erstatningsbeløpene ca. 49 mill. kroner. GIEK hadde pr. februar 1999 en kassebeholdning på 18,8 mill. kroner under SUS/Baltikum-ordningen. Dette er derfor ikke tilstrekkelig til å dekke utbetalingen av erstatningssummene. Stortinget vedtok ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (1998-99) at ordningen med trekkfullmakter for GIEK ikke skulle videreføres. GIEK har derfor et umiddelbart likviditetsbehov på ca. 30 mill. kroner.

Eksportkredittgarantiene ble gitt mot remburs under "unntaksregelen" fra hovedkravet om statlig motgaranti under SUS/Baltikum-ordningen, jf. St.prp. nr. 1 (1994-95) Utenriksdepartementet. Den aktuelle unntaksregelen hjemler garantiutsettelse uten båndlegging av risikoavsetningsfond for kortsiktige kreditter (mindre enn to år) mot sikkerhet i remburs fra akseptabel bank. De rembursutstedende bankene er i dag i realiteten konkurs.

Aktive saker under SUS/Baltikum-ordningen i perioden etter 1995 gitt uten belastning av risikoavset-

ningsfondet under unntaksregelen beløper seg til 104,650 mill. kroner i poliser og 4,036 mill. kroner i tilsagn.

Erstatningsutbetalingene er knyttet til tilsagn og garantier stilt i 1995 og i 1996. Regjeringen foreslår å dekke erstatningsutbetalingene mot økt tilbakeføring av ubenyttet risikoavsetningsfond for 1998.

Av bevilgningen på 100 mill. kroner til risikoavsetningsfondet for SUS/Baltikum-ordningen under kap. 2460 Garanti-Instituttet for Eksportkreditt post 70 Risikoavsetning, SUS/Baltikum-ordningen i 1998 er kun i underkant av 15 mill. kroner båndlagt. Det er i vedtatt budsjett for 1999 budsjettert med en tilbakeføring fra risikoavsetningsfondet på 5 mill. kroner på kap. 5460 post 50. Dette innebærer at det resterende beløp på 80 mill. kroner vil kunne brukes til å dekke forpliktelser oppstått under ordningen for garantier gitt i perioden fra og med 1995 til og med 1998. Det foreslås derfor en økning av kap. 5460 post 50 fra 5 mill. kroner til 85 mill. kroner. Det foreslås samtidig en bevilgning på 80 mill. kroner på kap. 2460 ny post 71.

GIEK har videre sannsynliggjort at det i tiden framover blir flere erstatningsutbetalinger på eksportkredittgarantier og investeringsgarantier gitt under SUS/Baltikum-ordningen uten særskilt sikkerhet på mottakersiden. GIEK må tilføres likviditet for å kunne innfri disse forventede utbetalingsforpliktelsene. Det resterende beløp av de 80 mill. kroner etter ovennevnte erstatningsutbetalinger, foreslås nytt til fremtidige erstatningsutbetalinger under ordningen.

De tap som oppstår under den såkalte unntaksregelen fra hovedkravet om statlig motgaranti under SUS/Baltikum-ordningen på garantier der det ikke er gjort avsetninger mot risikoavsetningsfondet, viser at den tidligere praksis ikke ga tilfredsstillende sikkerhet. Det ble derfor i statsbudsjettet for 1999 foretatt visse end-

ringer i SUS/Baltikum-ordningen blant annet for å gjøre ordningen mer operativ og for å få en mer direkte sammenheng mellom trekk på risikoavsetningsfondet og premiefastsettingen. Det kan derfor ikke lenger gis garantier etter unntaksregelen.

Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Dag Terje Andersen, Berit Brørby, Erik Dalheim, Ranveig Frøiland, Trond Giske, Tore Nordtun og Hill-Marta Solberg, frå Framstegspartiet, Siv Jensen, Per Erik Monsen og Kenneth Svendsen, frå Kristeleg Folkeparti, Randi Karlstrøm, leiaren Lars Gunnar Lie og Ingebrigt S. Sørffonn, frå Høgre, Børge Brende, Per-Kristian Foss og Kjellaug Nakkim, frå Senterpartiet, Jørgen Holte, frå Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, frå Venstre, Terje Johansen og frå Tverrpolitisk Folkevalde, Steinar Bastesen, sluttar seg til framlegget om å auke løyvingane under kap. 5460 post 50 frå 5 mill. kroner til 85 mill. kroner. Komiteen

sluttar seg vidare til framlegget til løyving på 80 mill. kroner under kap. 2460 ny post 71.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene frå Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil bemerke at det er uheldig at denne saken ikke har blitt forelagt Stortinget i tide før forfall for innfrielse av garantien overfor DnB for eksportkredittgaranti under SUS/Baltikum-ordningen.

Flertallet viser til notat 24. mars 1999 fra Nærings- og handelsministeren til finanskomiteen hvor det bl.a. heter:

"Jeg beklager det sterke tidspresset i denne saken. NHD vurderer i samråd med FIN eventuell systemomlegging når det gjelder slike erstatningsutbetalinger. Jeg tar sikte på å komme tilbake til dette spørsmålet i RNB."

Medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til notat 24. mars 1999 frå Nærings- og handelsministeren. Notatet følgjer som trykt vedlegg til denne innstillinga.

Tilråding frå komiteen

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står framanfor og rår Stortinget til å gjere slikt

vedtak:

På statsbudsjettet for 1999 vert det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2460	71 (ny)	Utgifter: Garanti-Instituttet for Eksportkreditt Tilskudd til dekning av erstatningsutbetalinger under SUS/Baltikum-ordningen, bevilges med	80 000 000
5460	50	Inntekter: Garanti-Instituttet for Eksportkreditt Tilbakeføring fra risikoavsetningsfond for SUS/Baltikum-ordningen, økes med	80 000 000
		fra kr 5 000 000 til kr 85 000 000	

Oslo, i finanskomiteen, den 24. mars 1999.

Lars Gunnar Lie,
leiar og ordførar.

Siv Jensen,
sekretær.

Vedlegg

Notat fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 24. mars 1999.

St prp nr 47 (1998-99) - erstatningsutbetalinger under Garanti-Instituttet for Eksportkreditts (GIEKs) særskilte ordning for investeringer i og eksport til SUS og Baltikum - nærmere om tidsforløpet.

GIEKs ansvar for utbetaling av erstatning er betinget av at alle de alminnelige og særlige garantivilkår i den konkrete polise er oppfylt. Når erstatningskrav er mottatt, vil GIEKs administrasjon be om å få tilsendt den nødvendige dokumentasjon dersom det ikke allerede er gjort. Dokumentasjonen vil så bli gjennomgått og det blir vurdert hvorvidt alle vilkår er oppfylt og om GIEK er erstatningsansvarlig.

Grovt sagt er det to hovedvilkår som må oppfylles for at ansvar skal foreligge:

1. Det må foreligge risiko som er dekket av polisens vilkår (kommersiell eller politisk)
2. Det må foreligge en gyldig fordring.

Nærings- og handelsdepartementet ble i brev av 05.02.99 fra GIEK orientert om at instituttet måtte innfri en garanti overfor garantimottaker Den norske Bank (DnB). Beløpet var på dette tidspunktet ikke klart. Det ble antydnet ca. 28,5 mill. kroner. I brev av 09.03.1999 opplyser GIEK at garantien er på USD 3.780.000,-. Departementet fikk opplyst at beløpet i norske kroner ville bli på 31,5 mill. kroner.

Videre ble det i brevet av 05.02.1999 opplyst at det var mislighold i en annen sak (garantimottaker er Kreditkassen). Beløpet var her på 34,6 mill. kroner med forfall om to måneder. GIEK mottok endelig dokumen-

tasjon 04.02.99, ansvar ble erkjent av GIEK 04.03.99. Den første av de to ratene som institusjonen skal utbetale forfaller til utbetaling senest 04.04.99.

Det kan også nevnes at GIEK i brevet av 05.02.99 nevnte at det var problemer i en annen sak og at en der regnet med utbetaling på ca. 9,9 mill. kroner. Situasjonen for denne saken er imidlertid noe lysere. Det kan være mulig å finne en løsning.

Av framstillingen foran framgår at det har hersket en viss usikkerhet knyttet til størrelsen på erstatningsutbetalingene og fra hvilket tidspunkt GIEK skulle forestå utbetalingene. Opprinnelig planla departementet å ta den første saken med kgl.res for så å gå til Stortinget. I og med at den andre saken kom inn med full tyngde fant jeg at erstatningsbeløpet ble så stort at det var nødvendig å gå direkte til Stortinget med sakene.

Jeg har i brev av 17.03.99 til GIEK innskjerpet rutine i saker der det er aktuelt med bevilgninger fra staten til hel eller delvis dekning av erstatningsutbetalinger. Prosedyren skal nyttes i de tilfellene hvor GIEK ikke klarer å innfri sine garantiforpliktelser innenfor den aktuelle ordningens økonomi. Prosedyren omfatter varslingsbestemmelser i de tilfellene hvor det er stor sannsynlighet for at GIEK kan komme i en situasjon hvor garantier kan bli gjort effektive og når det er på det rene at GIEK skal utbetale erstatning.

Jeg beklager det sterke tidspresset i denne saken. NHD vurderer i samråd med FIN eventuell systemomlegging når det gjelder slike erstatningsutbetalinger. Jeg tar sikte på å komme tilbake til dette spørsmålet i RNB.